

Sygn. akt III CZP 13/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Irena Gromska-Szuster

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z wniosku B. K.
przy uczestnictwie J. Ł. i L. M.
o podział majątku,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 maja 2014 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w S.
postanowieniem z dnia 8 listopada 2013 r., sygn. akt II Cz (...),

"Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego w Ś.
w VI Zamiejskowym Wydziale Cywilnym w K. wydający orzeczenie z
dnia 22 maja 2013 roku w sprawie VI Ns (...), w którym orzekł
Sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27
lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy
decyzję podpisał Podsekretarz Stanu z upoważnienia Ministra
Sprawiedliwości?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 listopada 2013 r., wydanym przy rozpoznawaniu zażalenia wnioskodawczynie B. K. od postanowienia Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 22 maja 2013 r. w sprawie o podział majątku prowadzonej z udziałem J. Ł. i L. M., Sąd Okręgowy w S. przedstawił Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne, któremu nadał formę pytania: czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego w Ś. w Zamiejscowym Wydziale Cywilnym w K., który wydał orzeczenie z dnia 22 maja 2013 r. w sprawie VI Ns (...), a orzekał w nim sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 427 ze zm.; dalej: „p.u.s.p.”), w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?

Sąd Okręgowy stwierdził, że istota problemu w rozpoznawanej sprawie dotyczy wykładni art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 oraz art. 37 pkt 1 i 5 ustawy dnia z 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 392; dalej: „u.R.M.”), a jego wątpliwości związane są z tym, iż w składzie Sądu pierwszej instancji zasiadał sędzia, który decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 2012 r., podpisaną przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, w związku z likwidacją z dniem 1 stycznia 2013 r. Sądu Rejonowego w K., został przeniesiony do Sądu Rejonowego w Ś..

Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 października 2012 r. w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych (Dz. U. 2012, poz. 1121), został zniesiony z dniem 1 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w K. Na mocy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 25 października 2012 r. w sprawie ustalenia siedzib i obszarów właściwości sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych ustalono nową właściwość Sądu Rejonowego w Ś. wskazując, że jest on właściwy dla miasta Ś. oraz gmin D., G., K., M., Ś. i W.. Jednocześnie, na podstawie zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie zniesienia i utworzenia niektórych wydziałów w sądach rejonowych oraz zmiany zarządzenia w sprawie utworzenia wydziałów w sądach rejonowych (Dz. Urz. M.S. z 2012 r., poz. 168), w strukturze tego Sądu utworzony został VI Zamiejscowy

Wydział Cywilny z siedzibą w K..

Sędziowie znoszonego Sądu nie wnioskowali o przeniesienie ich na inne miejsce służbowe, a podpisy pod decyzjami o przeniesieniu złożył Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Sąd Okręgowy powołał się na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2013 r., III CZP 46/13 (OSNC 2013, nr 12, poz. 135), i stwierdził, że wadliwość decyzji o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe podjętej przez inną osobę niż Minister Sprawiedliwości sprawia, iż sędzia, którego ona dotyczy, nie może wykonywać władzy jurysdykcyjnej w sądzie, do którego został w ten sposób przeniesiony. Skład orzekający wyznaczony z udziałem takiego sędziego jest zatem sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., co skutkuje nieważnością postępowania, którą sąd odwoławczy na podstawie art. 378 § 1 k.p.c. bierze pod uwagę z urzędu w granicach zaskarżenia.

U podstaw takiego wniosku legł pogląd, iż przewidziane w art. 75 § 3 p.u.s.p. uprawnienie Ministra Sprawiedliwości nie należy do zakresu władzy wykonawczej i nie jest decyzją administracyjną, nie mają więc do niego zastosowania art. 37 ust. 1 i ust. 5 u.R.M., ani przepisy ustawy z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 743), gdyż dotyczą one tylko działań ministrów jako organu administracji publicznej w sprawowaniu władzy wykonawczej.

Odmienne poglądy co do tej kwestii wyrażone zostały w uchwale Sądu Najwyższego z 14 listopada 2007 r. (BSA - 4110-5/07), dotyczącej jednak przeniesienia sędziego do innego sądu za jego zgodą, ale również w uzasadnieniu wyroku z 16 października 2013 r., III KK 280/13 (nie publ.).

Wyjaśnienie rozbieżności poglądów ujawnionej w orzecznictwie ma - zdaniem Sądu Okręgowego – znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, bo decyduje o możliwości zakwalifikowania postępowania jako nieważnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przytoczone na wstępie zagadnienie prawne zostało przedstawione do rozstrzygnięcia postanowieniem podjętym przez Sąd Okręgowy w dniu 17 października 2013 r., a zatem w czasie, gdy – po podjęciu uchwały przez skład

siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2013 r., III CZP 46/13 oraz ujawnieniu się rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego spowodowanych wydaniem w oparciu o przeciwny pogląd prawny wyroku z dnia 16 października 2013 r., III KK 280/13 (nie publ.) - mogły powstać wątpliwości dotyczące legalności decyzji o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe, jeśli została ona wydana na podstawie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 p.u.s.p. przez sekretarza lub podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości w zastępstwie Ministra Sprawiedliwości. Wątpliwości te zostały jednak jednoznacznie wyjaśnione w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r., BSA-I-4110-4/13 (OSNC 2014, nr 5, poz. 49). W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że Minister Sprawiedliwości w wydaniu decyzji o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe nie może być zastąpiony przez sekretarza stanu ani podsekretarza stanu. Sąd Najwyższy zastrzegł jednak, że wykładania dokonana w tej uchwale wiąże od chwili jej podjęcia.

Uchwała z dnia 28 stycznia 2014 r., BSA-I-4110-4/13, ma moc zasady prawnej i na podstawie art. 61 § 6 i art. 62 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 499; dalej: „u.S.N.”) wiąże wszystkich sędziów Sądu Najwyższego. Siłą autorytetu tego Sądu oraz jego pozycji ustrojowej i funkcji w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości wpływa także bezpośrednio na orzecznictwo sądów powszechnych i wojskowych (art. 183 ust. 1 Konstytucji i art. 1 pkt 1 p.u.s.p.).

W tej sytuacji należy przyjąć, że podjęcie przez pełny skład Sądu Najwyższego uchwały z dnia 28 stycznia 2014 r., BSA-I-4110-4/13, wyjaśniającej wątpliwości będące podłożem problemu tworzącego zagadnienie prawne przedstawione Sądowi Najwyższemu przez Sąd Okręgowy do rozstrzygnięcia, uzasadnia odmowę podjęcia uchwały (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2000 r., III CZP 7/00, OSNCP 2000, nr 12, poz. 221).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 61 § 1 u.S.N., postanowiono jak w sentencji.

